ԱՐԵՎԱԲԵՐ

ՈՒՄՈՒՐԸ ՏԻՆԻՅԷ

ՎԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՓՕԼԻԹԻԳԻՅԷՅԷ ՏԱՒՐ ԳԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

Աւետաբեր հէր սալը կիւնիւ նէշը օլուռնուր։ Սէնէլիյի փէշին 1 ½ վէ ալթը այլրը ¾ մէճիտիյէ, վէ պէհէր նուսխէսի 40 փարայա տրր։ Ապօնէ եազըլմագ իչիւն մէրթուպ վէ ազչէ Իսթանպօլտա Ամէրիգան խաներնտա Մր. Տուայթ իսմինէ, վէ միւէլլիֆէ բաճի թահրիրաթ Մր. Կրիհ իսմինէ կէօնտէրիլմէլի տրր։

ՀԻԼՏ Ի. | ԻՍԹԱՆՊՕԼ. ՓԵՏՐՎԱՐ. 13. 1877. | Ն՝. 7

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻՒՆՏԷՐԻՃԷ

Քիթապը շէրիֆի նասըլ օգուտալը։ — Ինճիլ հագիգաթընըն ինթիշարը։ — Թէնվիր գըլընմըշ պիր Գաթօլիք քիլիսէսի։ — Քրիսթիանլըղըն զուհուրու։ — Ամէրիգանըն սէրկիի ուտուտիսի։ — Բուսիա իմփէրաթօրու։ — Ազատէրէ քիլիսէսի։ — Մարաշ կէնճէլերինին Քրիսթիյան Ուխուվէթի։ — Անտը ճէտիտին Անտը ամիգ իլէ պիրլիյի։ — Փօլիթիգա հաւատխի։ — Մալիյէ վէ Թիճարիյէ։

ՔԻԹԱՊԸ ՇԷՐԻՖԻ ՆԱՍԸԼ ՕԳՈՒՏԱԼԸ

Քիթապը շէրիֆի օգուտաւուլունտա պիւթիւն վագթընը օնտա բասթ կէլմէյին կիւճ անտաշըլան շէյլէրէ ադըլ էրտիրմէյէ սարֆ էթմէ։ Անտայապիւտիյին շէյլէրի օգուտչուզ միւթալէա էտէրէք օնլարըն մանան հագիգիսինէ վագըֆի օլտուրուն հալտ, սանա իպթիտա անտաշըլմասը կիւճ կէօրիւնէն այէթլէրի տախի անտամաղա ադար ադար մուդթէտիր օլուրսուն։

ԻՆՃԻԼ ՀԱԳԻԳԱԹԸՆԸՆ ԻՆԹԻՇԱՐԸ

Զիրտէ պէյան օլունան մուխթասար մալիւմաթ Ինճիլ հագիգաթընընն նէ տէրէճէ ինթիշար պուլմագտա օլտուրունու կէօսթէրիր։

1860 տա Մատակասդար ճէզիրէսինտէ Էրիլիտէն անճագ պիր դաշ եիւղ Քրիսթիյան պուլունուպ, պունլար տախի սէֆիլ, տարմատաղըն, վէ էնվահ ղուլմ ու թէատիյէ տիւշար օլմուշ իտիլէր. շիմտի իսէ տատանըն մէլիքէսի, տէվլէթին պաշ վէքիլի, էհալիտէն տախի իբի եիւղ պինտէն ղիյատէ քէսան տինի Մէսիհիյի դապուլ էթմիշլէր տիր։

Էլի սէնէ էվվէլ Պահրը մուհիթի սաքին տատալարընտան Տօսթ տատալարը տէնիլէն ճէղիրտէ էէրլիտէն պիր Քրիսթիյան պիլէ պուլունմամագտա իքէն, շիմտի օթուզ պին քիշի ալէատէվամ Քրիսթիյան իպատէթտանէսինէ կէլիր, ումուրը տինիյէ իչուն տախի սէնէտէ 3,000 լիրա վէրիրլէր։

Ալթմըշ սէնէ էվվէլ Փօլինէզիա տատալարընտա էէրլիտէն պիր թէք Քրիսթիյան եօղ իքէն, շիմտի պահրը մէղզուրտան տատալարընտան իւչ եիւզտէն ղիյատէսի փուլթէրէսթլիյի թէրք էթմիշ տիր։

ԹԷՆՎԻՐ ԳԸԼԸՆՄԸՇ ՊԻՐ ԳԱԹՕԼԻՔ ՔԻԼԻՍԷՍԻ

Նիւ Եօրք էյալէթինին շէհրլէրինտէն պիրինտէ պիր Գաթօլիք Ալման քիլիսէսինին պիլճիւմիէ աղասը եադընլարտա Ինճիլին թալիմաթը հագիգիսինի գապուլ էթտիլէր։ Պունլար պիր դաշ սէնէտէն պէրու Բօմա քիլիսէսինին թալիմաթընտան խօշնուտտէյիլ լտիլէր։ Նիւ Եօրք էյալէթինին շէմալ գըթասընդն էվիսգօփալ քիլիսէսի էվիսգօփսու մարիֆէթիյլէ Քիթապը շէրիֆին հագիգի թալիմաթընը էօյրէնիպ, նիհայէթ թասվիբլէրի վէ Գաթօլիք քիլիսէլէրինտէ ալէստէվիյէ պուլունան սախր թէղեիթաթը քիլիսէլէրինտէն տէֆ իլէ քէնտիլէրինէ պիր Ինճիլի չօպան ինթիխապ էյլէտիլէր։

Եադընլարտա պիր փաղար կիւնիւ մէղքիւր ճէմաաթ պէօյիւք մէսէրրէթլէ Ինճիլի քիլիսէնին իլթիհադընա դապուլ օլունտու։

Ամէրիգատա հէր սէնէ պինլէրճէ Գաթօլիքլէր Բօմա քիլիսէսինտէն այրըլըրլար։ Շիմտի իսէ պիւթիւն պիր ճէմաաթին լայրգը վէճճ իւզրէ Քիթապը շէրիֆին ըշըգը իլէ թէնվիր օլունտուգտան սոնկրա Բօմա քիլիսէսինին եանընը թալիմաթընը թէրք էտիպ Ինճիլի պիր չօպան դապուլ էթմէսի, մէսրուր օլունաճագ պիր վագտա տրր։

ՔՐԻՍԹԻՅԱՆԼԸՂԸՆ ԶՈՒՀՈՒՐՈՒ

24.

Իւլումը Ռոպէյէ Քէնոպը շէրէֆէ ճէրհ էտէր մի։

Թալիմաթին հանկը քէշֆի սահիհի Քիթապը շէրիֆին մանան հագիգիսինի ճէրհ էտէր։ Իւլումը թալիմիյէ Քիթապը շէրիֆին հանկը պէյանաթընը ճէրհ էտէր տէյիւ իտտիա օլունապիլիր։ Անճագ տիւնեանընն եարտըրընտան պահս էտէն Թէքվին էլ մախլուգաթի քիթապընընն պիրինճի պապընտա միւնտէրիճ պուլունան պաղը պէյանաթի հագդընտա պէօյլէ պիր իտտիա էթմէք միւմքիւն տիւր։ Պու սէպէպտէն պիղ տախի քիթապը մէղքիւրիւն սալիֆ իւզ ղէքր պապընը միւթալէա էտիպ, պագալըմ քի օնտա իւլումը թալիմիյէնին ճէրհ էթմէյի պիր մատտէ վար մը տրր։

1. Քեհանընընը հալը հազրը հոգէընդա Քէնոպը շէրէֆ նէ՞ պէյան էտէր։

Քիթապը շէրիֆ քեհանաթընն հալը հազրընընն մին էլ եղել մեվճուտ օլմասընընը պէյան էտէր։ Քիթապը մէղզուրտան պէյանընտա նեղարէն նէպաթաթի վէ հայվան վէ ինսանընն էնվա վէ էճնասը հազրընի նէ եղելի տիր, նէ տախի մին էլ եղել եէքաթէկէրինտէն տատը եախոտա հասըլ օլակէլմէքտէ տիրլէր։

Իւլումը թալիմիյէ Քիթապը շէրիֆին պու պէյանաթընը ճէրհ էտէր մի։

Պունտան եիւզ սէնէ դատար էվվէլ էրպապը իլմի թապադաթը արզատան Հըթթըն իսմինտէ մէշհուր պիր ատէմ, «Պէն քեհանաթընն նէ իպթիտաի ղուհուրու օլմուշ իտիյինէ պիր իսպաթ, նէ տէ նիհայէթի օլաճաղընա պիր ալամէթ կէօրիւյօրում» տէմիշ իսէ տէ, օլ վագըթտան պու անէտէկին էրպապը իլմի թապադաթը արզին թէդիդ վէ թէհարրիսինտէն քեհանաթընն իպթիտաի ղուհուրու օլտուղունա նիյէ տէլիլ քէնֆ վէ իրտէ օլունտու։ Իլմի թապադաթը արզ քեհանաթընն ահվալը հազրընին եղելի օլմասընընը շիմտի թատիդ էտէյօր։ Իլմի մէղզուրուն պէյանընա կէօրէ, վագթիյլէ նէպաթաթ վէ հայվան վէ ինսանընն էնվահ հազրընտէն հիչ պիրիսի մեվճուտ տէյիլ իսէ, հաթթա նէպաթաթ վէ հայվան միսիլլի պէր հայաթ օլան պիր շէյին եէր իւզերինտէ էսէրի եօղ իսէ։ Մէլլէր նամ մէշհուր էհլի իլմի թապադաթը արզ, «Շեհատէթի ահճար» թէսմիյէ էյլէտիյի քիթապտա, «Իշպու սաքին օլտուղումուզ սեյեարէտէ վագթիյլէ հայաթ, եանի հայվան վէ նէպաթ եօղ իսէ. քիւրրէի արզ մերքեզտէն սաթհընա տէկին անճագ էօլիւ պիր մատտէտէն իպարէթ իսէ» տէր. եանի քիւրրէի արզը թէրքիպ էտէն մեվատտը միւթէնէվվիյէ միւճիպի հայաթ օլաճագ պիր նէսնէյի հավի տէյիւ իսէ տէմէք իսթէր։ Իլմի թապադաթը արզ մուալլիմլէրինտէն մէշհուր Ամէրիդալը Մր. Հիչգօդ տատի, «Իլմի թապադաթը արզին քէշֆինէ նեղարէն, վագթիյլէ քիւրրէի արզ էրիմիշ պիր մատտէ կիպի օլտուղունտան, էլան կէրէք բուի ղէմինտէ մեվճուտ օլան նէպաթաթ վէ հայվանաթին, կէրէք եէրին թապադալարընտա պուլունան թաշլար արալարընտա մէտֆուն օլան նէմնէյէրին իպթիտաի ղուհուրու պուլունմասը, եանի մուախխարէն խալդ օլմուշ օլմասը լազըմ կէլիր» տէր։ Իլմի թապադաթը արզին Քիթապը շէրիֆի պու իւք խուսուստա թատիդ էտէր օլտուղու պալատէքի պահսլարտան աշիքեար տրր։

2. Կէօյէ՝ վէ եէրէ վէ ծալարդա ֆէֆէոդա ենվալ նէպաթին վէ հայվանընը ընէրէկլի էտէն տարդէ հոգէընդա Քիթապը շէրէֆ նէ՞ սէօյլէր։

Քիթապը շէրիֆ (Թէքվին. Ա. 1), մատտէի ասլիյէ հագդընտա էղելի տէյիւ իսէ, անճագ Ալլահ օնու եօգտան վար էթտի տէր։ Իմտի իւլումը թապիլիյէ Քիթապը շէրիֆին պու ուէօղլունիւ ճէրհ էտէր, մատտէնին էղելտէն վար օլտուղունու թատիդ էտէպիլիր մի։ Իսթիհնասէր նամ մէշհուր Ինկլիզ ալիմ կիպի Թէքվինի ալէմ հագդընտա Քիթապը շէրիֆին պէյանաթընը դապուլ էթմէյէն իւլէմանի թապիլիյուն պիլէ, իւլումը թապիլիյէ մատտէնին էղելի խալիյինի իսպաթ էտէմէղ օլտուղունու թատիդ էտէրլէր։ Մէղքիւր ալիմլէրին էն միւթէպէրլէրի, մատտէնին իպթիտաի ղուհուրու օլուպ օլմատըղընը թէֆթիշ վէ թէտգիգ էթմէք իւլումը թապիլիյէնին իչի օլմատըղընը իդրար էտէրլէր։ Գօնթ նամ մէշհուր Ֆրանսըզ ալիմ, «Քեհանաթընն սէպէպի էվվէլինի պուլմաղա դալդըշմագ նաֆիլէ տիր. ինսան անճագ ալամաթը թապիլիյէյի թէֆթիշ վէ թէտգիգ էթմէքլէ իգթիֆա էթմէլի տիր» տէր։ Մատտէի ասլիյէնին իպթիտաա նէտէն վէ նասըլ հուսուլէ կէլմիշ իսիյինին մէսէլէսինի իւլէմանի թապիլիյուն հալլ էտէմէղ։ Էրպապը իլմի թապադաթը արզատան Հըթթըն նամ մէշհուր զաթ տախի, «Մատտէի ասլիյէնին իպթիտաի ղուհուրու մէսէլէսինին հալլ էթմէյէ դալդըշմագ իլմի թապադաթը արզա բաճի պիր մէսէլէ տէյիլ տիր. իլմի թապադաթը արզ ալամաթը թապիլիյէյի թէտգիգ էտիպ, քէշֆի էյլէտիյի թէպէատիւլսթա դավանինի թապիլիյէ իւղրէ մանա վէրմէյի քեաֆի սայմալը տրր» տէր։

Էրպապը իլմի թապադաթը արզատան պիր տիկէրի, Լայէլ, «Իլմի թապադաթը արզ նէպաթաթ վէ հայվանաթ վէ մատէնիյաթտա փէյ տէր փէյ ղուհուրա կէլէն թէպաիլաթ վէ թապերիաթը թէֆթիշ վէ թէհարրի էտէն պիր իլմ տիր» տէր։ Լայէլ իլմի թապադաթը արզը պէօյլէճէ թահտտա վէ թարիֆ էթմէքլէ, մատտէնին իպթիտաի ղուհուրունու պուլմադ մեսէլէսինի իլմի մէղզուրուն թէտգիդ վէ թահգիգ էտէմէյէճէյի պիր մեսէլէ կիպի պէր թարաֆ էտէր։ Իսիյէնսէր նամ Ինկլիզ ալիմ տախի, իւլումը թապիլիյէ մատտէնին իպթիտաի ղուհուրու մէսէլէսինի հալլ էտէմէղ օլտուղունու իդրար էթմէյիգտէն մատտա, մատտէնին էղելի օլտուղունու ասլա դապուլ էթմէյիպ, քեհանաթընն սէպէպի վիւճուտտու պիղէ հէնուզ մալիւմ օլմայան պիր նէսնէ օլտուղունու պէյան էտէր։ Պու վէճհէյլէ իւլէմանի թապիլիյուն, իւլումը թապիլիյէ մատտէնին իպթիտաի ղուհուրու

մեսէլէսինի դաթի սուրբեթաէ հալլ էտէմէզ օլսուղունու իզբար էտիպ, Քիթապը շէրիֆին մատաէյի Ալլահ եարաթաը ատյիւ էթմէյի պէյանաթընը ճէրհ էտէմէսիքլէրինի պէյան էտէրլէր։

3. Կէօյէն վէ եէրին, Դէպոթոր վէ հայվանընը մոդոէ սալէյէոէն նէ վէճհլէ խալք օլսունդուսաղա հաքքընդա Քիթապտա շէրիֆ նէ՞ սէօյլէր։

Քիթապը շէրիֆ, Ալլահ կէօյիւ վէ եէրի վէ ծնլարտա մէվճուտ օլան նէմանէլէրի նէ վէճհլէ եարաթմըշ օլսուղունու թարիֆ էթմէզ։ Կէօյիւն եարատըլմասը հադդընտա, «Ալլահ կէօյիւ վէ եէրի եարաթաը» ատյիպ, նէ վէճհլէ եարաթմըշ օլսուղունու պէյան էթմէզ։ «Ալլահ ատամ, Այրընըզդ օլսուն, վէ այրընըզդ օլսուն.» «Ալլահ իբի պէօյիւք նուրլարը եափտը՞. . . Եըլտըզլարը տախի եափտը» ատր, լաքին նասըլ եափտըգընը սէօյլէմէզ։ Նէպաթաթին եարատըլըշը հադդընտա Քիթապը շէրիֆ, «Ալլահ ատամ, Եէր եէշիլ օթ պիթիրսին, թօխսուր վէրէն օթ» ատր. տէնիզ վէ գարա հայվանաթընը եարատըլմասը հադդընտա տախի, «Ալլահ ատամ. Սուլար պիր չօղ սիւրթիւնէն ճանլու հայվան չըգարսընը» . . . «Եէր, ճինսլէրինի կէօրէ, ճանլու հայվանլար, եանի ճինսլէրինի կէօրէ տավարլար վէ սիւրթիւնէնլէր վէ եէրին ճանավարլարընը չըգարսըն.» Լինանընը եարատըլըշը իչիւն տախի, «Ալլահ քէնտի սուրէթինէ ատէմի եարաթտը, օնու եէրին թօփրաղընտան եափտը վէ պուրնունուն տէլիքլէրինի հայաթ նէֆէսի իւֆիւրտիւ», եանի Ալլահ ինանընը թէնինի թօփրաղտան եափտը, օնա քէնտի դուվվէթի իլահիյէսինի պաղը մերթէպէ պէնղէյիշի օլան ադըլ վէ զամիր դուվվէթլէրինի իհսան էթմի ատր. լաքին Ալլահ նէպաթաթ վէ հայվանաթը վէ ատամի նէ՛ սուրէթէ եարաթաբղընա տախր պիր շէյ պէյան էթմէզ։ Ամիտ իֆատէ էտէճէյիմիզ իւզրէ, օնլարը նէ դատար միւտաէթէ եարաթաբղընը տախի դաթինէն պիլիրմէզ։ Պաղըլար Քիթապը շէրիֆ կէօյա եարատըլըշըն թարզ վէ ուսուլունու մուայյէն սուրէթէ իֆատէ էտէր ատյիւ խատիա էտերլէր իսէ ատ, օնլարընը պու խատիասը ասղրու ատյիլ տիր։ Իւլէմանի թապիկյուն տախի շիմտի Ալլահընն նէպաթաթընվէ հայվանաթը վէ ինսանը եարաթաբղընընն թարզ վէ ուսուլու հադդընտա միւսլահատէ էթմէքտէ օլուպ, հէնուզ պու մէսէլէյի պէյնլէրինտէ հալլ էտէմէմիշլէր իսէ ատ, եարատըլըշըն թարզը խուսուսունտա իլերուտէ սուրէթի սահիհէտէ հէր նէ տախի քէշֆ էթմէսէլէր, Քիթապը շէրիֆի ճէրհ էթմիշ օլամազլար, չիւնքի Քիթապը շէրիֆ եարատըլըշըն թարզը խուսուսունտա սուրէթի դաթիյէտէ պիր շէյ պէյան էթմէմիշ տիր։

ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ

Մէղքիւր սերկիյէ միլթէալլիդ պաղը մատաէլէր մուխթասար սուրէթէ զիրտէ պէյան օլունուր։

Ամէրիգանըն պու սոն սերկիսինէ միլթէալլիդ պիլ ճիւմլէ էպնիյէ 190 պաղ օլուպ, հէփիսի պիրտէն 260 տէօնիւմ եէր թութմուշ տուր։ 1851 տէ Լօնտրատա քիւշատ օլունան սերկինին պինալարը 80, վէ 1855 տէ քիւշատ օլունան Փարիզ սերկիսինին պինալարը 160, տէֆա 1862 տէ Լօնտրա սերկիսինին պինալարը 96, վէ 1867 տէ Փարիզ սերկիսինին էպնիյէսի 160, վէ 1873 տէ Վիէնա սերկիսինին էպնիյէսի 80 տէօնիւմ եէր թութմուշլար տըր։

Ամէրիգա սերկիսինի սէյր էտէնլէրին սայրը ճէման 9,910,966 քիշիյէ պալիզ օլսուլար. Եէվմիյէ սերկիյէ կէլէնլէրին սայրը իսէ, էն զիյատէ օլսուզու կիւն 275,000 է պալիզ օլսու։ 1851 տէ Լօնտրա սերկիսինի սէյր էտէնլէր ճէման 6,039,125, վէ 1855 տէ Փարիզ սերկիսինէ կէլէնլէր 5,162,330, վէ 1862 տէ Լօնտրա սերկիսինէ կէլէնլէր 6,225,000, թէքրար 1867 տէ Փարիզ սերկիսինէ կէլէնլէր 10,000,000 դատար իտիլէր։ 1873 տէ Վիէնա սերկիսինէ կէլէնլէրին սայրը ըէսմէն իլան օլունմատը իսէ տէ, պալատէ մէղքիւր միդտարլարտան աղ օլսուղու մալիմ տիր։

Ֆիլատէլֆիա սերկիսինին հասըլաթը, կէրէք սէյրճիլէրտէն վէ կէրէք սատիր մէնզալարտան ախղ օլունան ադչէ, 859,345 ատէտ Ինկլիզ լիրասընա պալիզ օլմուշ տուր։ Սերկիի մէղպուրէ եէնա կէօնտէրէն քիմսէլէրէ 14,000 դատար միւքեաֆաթ նիշանլարը վէրիլմիշ տիր։

Էվրօփա վէ Գանատա ղաղէթալարընն միւէլլիֆլէրի թարաֆընտան 356, մէմալիքի միճթէմիէ ղաղէթալարը միւէլլիֆլէրի թարաֆընտան իսէ 5,000 դատար մուխտիր սերկիյէ միւթէալլիդ հավատիսլէր եաղմադ իւզրէ սերկիի մէղպուրէ կէօնտէրիլմիշլէր։ Իշղու սերկիյէ կէօնտէրիլէն էճնէպի ղաղէթա մուխտիրլէրինին պալատէ մէղքիւր սայրը, Լօնտրա վէ Փարիզ վէ Վիէնա սերկիլէրինէ պիրտէն կիւտէն էճնէպի մուխտիրլէրին քեռֆիֆէսինին սայրընը թէճավուզ էտեր։

ՐՈՒՍԻԱ. ԻՄՓԷՐԱԹՕՐՈՒ

Շիմալիքի Ռուսիա իմփէրաթօրու իքինճի Ալէքսանդր հադրէթլէրինին Էվրօփանընն էն միւթէպէր խանէտանլարընտան պաղըլարը իլէ ադրապալըզը վար։ Անասը Շարլօթ շիմալիքի Ալմանիա իմփէրաթօրու Կիյլեօմ հադրէթլէրինին հէմշիրէսի օլսուղունտան, Ալմանիանընն վէլիի ահտը օլան վրէնս հադրէթլէրի վէ Ֆրէտերիք Շարլ Ալէքսանդրընն եադգն ադրապասը, զէվճէսի տախի Հէս Տարմշթատ ղրան տուդասը հադրէթլէրինին քէրիմէսի տիր։ Ալէքսանդր քէնտի խօճալարը իլէ էթմէյի պիր Եօլճուլուդ էսնասընտա միւշարիլէյհայը կէօրիւպ օնտան զայէթլէ հաղէթմիշ օլսուղունտան, տահա միւթէպէր ղրալ խանէտանլարընա միւրաճաաթ էթմէյիպ միւշարիլէյհայը թէզէվվիւճ էյլէտի։ Ալէքսանդրընն վէլիի ահտը 1866 տա Տանիմարդա փրինչէսի Տակմար իլէ, պիր թանէճիք դէղը տախի 1874 տէ Ինկլիզ դէրայիչասընընն օղլու Էտինպուրկ տուդասը իլէ եվլէնտիլէր։

Ալէքսանդրընն իլք խօճասը գօլօնէլ Մէրտէր նամ պիր Փրօթէսթանթ Ալմանիալը իտի. պատէհու Պաղիլ Շուդուսքի նամ շիր մէդքիւր մէմուրիյէթէ թային դըլընը։ Ալէքսանդր հինի սէպավէթինտէն պէրու հալիմ վէ միւլայիմ իտի. Բօմանօֆ խանէտանընընն թիղմէշրէպլիյի էսէրի օնտա սայքի կէօրիւլմէմիշ տիր։ Լաքին պապասը Նիկողայոսա ֆէվդէլատէ մուհապպէթ վէ ռիայէթի օլարադ, միւշարիլէյհին արզուսունա իմթիսալէն, պաշընճա ֆէնընը հարպ թահսիլինէ սարֆը մագտէրէթ էտիպ, մէսլէքի ատքէրինին ֆէրաղինի իճրա էթմէյէ զիյատէ եօրուլտուղունտան սընհաթճա զաֆա տիւշար օլմադլէ խօճալարը իլէ պէրապէր պիւթիւն Ռուսիայը վէ մէմալիքի սահիբէյի կէզտի։ Սիպիր մէնֆիլէրինին հալինի կէօրիւպ ճէզբղընտան, թախթը իմիրաթօրիյէ ճիւլուսունտան սոնկրա պիրինճի իշի 1825 սէնէսի մէնֆիլէրինի կէրի չաղըրըպ, հիւքիւմէթ ալէյհինտէ դապահաթը օլանլարա ատֆը ումումի իհսան էթմէսի օլսու։ Հէնուզ օնսէքիզ եաշընտա իքէն մէճլիսի խասսա տախիլ օլսու, վէ պիր դաչ տէֆա փէտերինին զայպուպէթինտէ օնուն եէրինէ նախպ թային օլունտու. չէնտ տէֆա տախի միւհիմմ իշլէրին թէվիյէսի իշին մէմուրիյէթի մախսուսէ իլէ Պէրլինէ վէ Վիէնայա իզամ օլունտու։

Գըրըմ մուհարէպէսի էսնասընտա թախթա ճիւլուս էտիպ, միւմքինի մերթէպէ նամուսլու սուրէթէ ադտը միւսալէհայա միւսարատաթ էթմի։ Ասքէր իշպու մուհարէպէտէն ավտէթ էտեր էթմէզ, նէվճիվան իմիրաթօր իշպու սոն երմի սէնէ միւատէթինտէ Ռուսիայը սահիր միլլէթլէրտէն զիյատէ թէրադդիյէ խալ էտէն պիր թադըմ խալահաթը միւհիմմէնին իճրասընա միւպատէրէթ էյլէտի։

Ալէքսանդրընն պաշընճա մադսէտլէրինտէն պիրի տէմիր եօլու խաթթըրը իլէ մէմալիքին հեր ճիհէթինի եէքրակերինէ պաղլամադ իտի։ Ումուրը սիյասիյէ իտարէսի էօթէտէն պէրու ճարի օլան իտարէի ատքէրիյէ հիւքմիւ ալթընտան պու իմիրաթօր սայէսինտէ դուրթուլուպ, դօլայ վէ տաֆի պիր հալ քէսպ էթմի։ Սապըդա դարընընդ օլան տեավի վէ իճրատաթ տահրէլէրի այրընլարընը, մէհաբիմի տալիյէ տախի ուսուլը ճէտիտէյէ միւթապըդ պիր սուրէթէ ինթիզամ օլունտու։ Տիյարը էճնէպիյէ եօլճուլուդ էտենէլէրին ալէյհինտէ միւմանատաթ ֆէսիս, մանթաստ հադդընտա օլան թէֆթիշ թանիֆի, թիճարէթի տախիլիյէ իւզերինէ գօնուլմուշ օլան թաղնիդաթի տախի լապվ օլունտուղունտան, սերվէթի միլլիյէնին հեր պիր շիւպէսի ֆէվդէլատէ թէզայիւտէ եիւզ թուտտու։

Պիր դրպղատէնին հեր մէմուրիյէթի իճրա էթմէյէ զաթէն իսթիատատ ու խատասիյէթի վար տէյիւ խատիա օլունան էսքի պիր զանը պաթըլ իւզրէ, Ալէքսանդր հէնուզ սէրիզ եաշընտա իքէն Ֆինլանտ տարէլֆիհանունունա նաղըր թային դըլընը իսէ տէ, անճադ սինին պիւրուզէ վասլ օլտուղունտա, եանի թախթա ճիւլուսունտան օնտէօրթի սէնէ գատատ էվվէլ, տարէլֆիհանունա նաղարէթ էթմէյէ պաշլայըպ, մէքթէպի մէղպուրտէ Ֆինն լիսանընընն թէտրիսի իչիւն մախսուս մուալլիմ թային էյլէտի։ Մէարիֆի ումումիյէնին խալահ վէ ինթիշարը իչիւն Ալէքսանդրընն թէչէպպիւսաթընընն պաշլանդրճը պու օլտու։ Լաքին միւշարիլէյհին պու մադուլէ թէչէպպիւսաթը ալէյհինէ պաղը մէքեաթիպլի ալիյէ վէ տարէլֆիհանունլար թարաֆընտան մուխալիֆէթ վէ մուդավէմէթ վուղու պուլտու։

Ալէքսանդրընն էն մուհիմմ վէ էն դիյատէ տրղու էթմէյի իսլահաթ Ռուս էսիրլէրինին ազատ դըլընմասը իտի։ Իմիրաթօր հաղրէթլէրի պու իսլահաթընն իճրասընա 1857 սէնէսինին սոն դըմընտա պաշլատտը։ Պու խուսուսատա այանը տէվլէթ իպթիտաի էմրտէ իմիրաթօրլա եէքտիլ վէ եէքճիհէթ չալըշտըլար իսէ տէ, պատէհու հուրրիյէթի մէղպուրէնին քէնտիլէրինէ միւղիրը օլաճաղընը ֆէհմ էթմիքլէրինտէ, դայրէթլէրինտէն սօղուտուլար, իմիրաթօր տախի պու իշի եալընընը պաշընա իճրա էթմէյէ մէճպուր օլտու։ Էվվէլա քէնտիսի իպրէթի ալէմ օլմադ իւզրէ իմիրաթօր խանէտանընա մախսուս օլան էսիրլէրի ազատ էտիպ, 1861 մահը մարթըն 3 իւնտէ չիֆթլիք իշլէտէն քէօյլիւլէրին էսարէթէն ազատ օլտուղունու պա ֆէրման իլան էթտի։ Թարիխի մէղպուրտէն 1863, մարթըն 3 իւնտէ, մէղքիւր իմթիյազա նախլ օլան քէօյլիւլէր մէսէրրէթլէ քէսպի սէրվէթ վէ բէֆահ էթմիքտէն, այանը տէվլէթ իսէ պունա կեահ միւքէտտէր կեահ ղազանդաք օլտուգան սոնկրա, իմիրաթօր պիլճիւմլէ էսիրլէրին ազատ դըլընմասընը պա ֆէրման իլան էթտի։

Պու իսլահաթընն իճրասը ալէյհինէ պէօյիւք մուխալիֆէթ զուհուր էթտի։ Իբի տէֆա տախի իմիրաթօրուն էօմրիւնէ դատտ օլունտու։ Էվվէլա, 1866 տա նէֆսի փայիմախթատա իմիրաթօրուն դամթլինէ դալգըշըլըը։ Օթուզ ալթը քիշի դատար ախղ ու կիրլիֆթ օլունուպ, պու սէպէպտէն կիզլի շիրքէթլէր ալէյհինէ թէտտապիրի շէտիտէ իթթիխաղ օլունտու։ Սանիյէն, 1867 տէ իմիրաթօրուն Փրուսիա դրալը Կիյլեօմ հաղրէթլէրի իլէ Փարիզ սերկիսինի կէօրմէյէ կիլմախլի էտնատէ, շէհրի մէղպուրտէ հայաթընա սուի դատտ օլունտու։ Պու ճինայէթի իրթիքապ էտէն Լէհլի իտի, վէ պու սէպէպլէ Ալէքսանդրընն մէնֆուրու օլան ուսուլ, եանի ճէմի Լէհլի թէպտայը Ռուս էթմէք ուսուլի, եէնիտէն մէվդիի իճրայա գօնուլմադա պաշլատտը։

Ալէքսանդր պաղը քիլիսէճէ իսլահաթ տախի իճրա էթմիշ տիր։ Սըրպիստա վէ Ռուսիա թէպտասը օլմայըպ Ռում մէղհէպինէ թապի օլան ատիր պաղը միլլէթլէրտէ ճարի օլտուղու միսիլի, Ռում մէղհէպինէ թապի օլան Ռուս քիլիսէսինտէն այրըլմադ Ռուսիատա մէնսուբ իսէ տէ, Ռում մէղհէպի տախիլինտէ խայլը ֆըրդալար վար, վէ նիզամ պունլարա միւսատատ էտեր։ Պու ֆըրդալարը էն ադիմի Քիթապը շէրիֆին Իսլամճա թէրճիւմէսինի դապալ էթմէյիպ Ռուս քիլիսէսինտէն այրըլմըշ օլան Բասդօրմիք ֆըրդասը տըր։ Սէօյլէնմայինէ նաղարէն պունլար 17,000,000 տըր, ասլ Ռուս օրթոդոքսլարը իսէ 58,000,000 թախմին օլունուրլար։ Քիլիսէ մէմուրիյէթի սապըդ վէրասէթ ուսուլի իւզրէ էվլատատ էվլատա կէչէր իտի, լաքին 1869 տա ըէհապին էվլատընա տէվլէթ իսրզմէթլէրինտէ մէմուրիյէթ վէրիլմէյէ պաշլանըպ, բուհատ էվլատընը մութլաղ բուհատ օլմասը ուսուլի իպթալ օլունտու։ Սակը

մեղհեպլերէ միւսաատէ վար իսէ տէ, Ռուս քիլիսէսին թէրբէ սակը քիլիսէլերէ տախիլ օլմադ մէնում տուր։ Պու ճիւմլէ իլէ Մօրավիայը թէսմիյէ օլունան միսիոնէր չիրքէթինին Ռուսատա խայլը միսիոնէրլերի, 250 իպատէթկեահը, 60,000 գատար տախի Ինճիլի քիլիսէ ազասը վար։ Պապթիսթ թէսմիյէ օլունան Փրօթէսթանթլարը տախի միսիոնէրլերի վէ խայլը ճէմաաթլարը վար տըր։

Պիրինճի Ալէքսանդրը. էյեամը սալթանաթընտա Քիթապը չէրիֆ չիրքէթի թէշքիլ օլունուպ, պատէհու Նիկոդայոսուն կիւնիւնտէ ֆէսիս օլունտու իսէ տէ, մուախխարէն շիմաիքի իմիւերաթօրուն վագթընտա թէրբար թէճէտտիւտ էյլէտի։ Ալէքսանդր սալթանաթընին իպիտիտայլերինտէ Ռօմա Գաթօլիքլերինէ տախի եէնի իմթիյազլար ւհոան էթտի, լաքին Ռօմա իլէ էյի կէչինէմատի։ Իմթայիանընն եէնի գրալիյէթինի Ալէքսանդր թէղ գապալէտիպ, 1866 տա սէֆիրինի Փափանընն նէզտինտէն կէրի չաղըրար, 1869 տա տախի Ռուսիա փիսգօփօսլարընա Փափանընն լայէխթիլիք մէճլիսինէ կիթմէլերինի մէն էթտի։

Ալէքսանդրընն 1866 տա Ավրոթրիա ալէյհինտէ, 1870 տէ տախի Ֆրանսա ալէյհինտէ Փրուսիայա, Ասիա պէտվիյէթի ալէյհինտէ Էվրօփա մէտէնիյէթինէ, վէ ուսուլը ամիդգէ ալէյհինտէ ուսուլը հաղըրէյէ օլան հիւսնի թէվէճճիւհի աշիքեար կէօրիւնտիւ իսէ տէ, պու խուսուսատա դան տէօքիւլմէսինի իսթէմէթիյինտէն Ռումանիա վէ Գարատաղ վէ Սըրպիա վէ Կիրիտ իսթիլալլարը էնտասընտա մուհարէպէ իլէ միւտախէլէ էթմէք քէնտի էֆքեար վէ մէնֆաաթընա միւթապըգ ուսուլինէ քիւլիյէն ըիայէթ էթտի։

Խօգանտա իլէ Պուխարայը, պատէհու Խիվայը տախի զապթ էթմէքլէ Ալէքսանդր Ասիսի վուսմատտա պէօյիւք նուֆուզ գազանտը. եէնի վուգուսաթլար իսէ Ալէքսանդրընն իսլամ ճինսինէ համի օլմադ սէվտասընտա օլտուզունու իսպաթ էտէր։

ԱՄԷՐԻԿԱՅԱ ԱՂԱՃԼԱՐԸՆ ԱՇԼԱՆՄԱՍԸ

Եէտիտէ պիր սըզըր իչ եաղը, եէտիտէ իքի պալմումու վէ եէտիտէ տէօրթ չամ սագըզը պլըզ, իչ եաղընը պիր գապտա էրիթիքտէն սօնկրա, չամ սագըզընը իւզէրինէ տէօքիւսլ էյիճէ գարըշթըրմալը։ Պէյիւք պիր գապա տախի սօղուդ սու գէյուսլ, մումու, իչ եաղընը վէ չամսագըզընը գայնար իքէն օլ սույուն իչինտէ տէօքմէլի։ Մէղքիւր մատտէլէր սօղուդ սույուն իչինտէ գաթիլէշիպ պիր նէվ մուալէճէ օլուրլար։ Պու մուալէճէյի էլ իլէ եօղուրուսպ, պիր ազ փէքլէշտիկինտէ պիր գապ իչինէ գօմալը։

Աղաճլարը ատէթ իւզրէ աշլատըգտան սօնկրա, աշընն եէրինի մէղքիւր մուալէճէ իլէ քիֆայէթ էտէճէք գատար եափրաշըրմալը։ Էյէր աղաճլար տիգգաթ իլէ աշլանմըշ իսէլէր, պու մուալէճէյի եափրաշըրգտան սօնկրա եիրմի թանէտէն պիր թանէսի պիլէ գուրումազ։

Աշ պալատէ թարիֆ օլունտուղու սուրէթտէ իճրա օլունուրսա, ատէթա վազըֆտան պիր այ էվվէլ, սօն պահարտա տախի օլապիլիր, չիւնքի մէղքիւր մուալէճէ աշը գըշընն սօղուդտան վէ եաղընն սըճագտան հըֆզ էտէր։

ՅԱԿՈԲ Գ. ՊԶՏԻԿԵԱՆ

Ամէրիգա, դեկ. 16, 1876

ԱԴՏԷՐԷ ՓԻԼԻՍԷՍԻ

Իչպու քիչիսէ Մարաշընն չէմալ ճիհէթինտէ վէ ազասընընն էքսէրիսի Մարաշընն Տիվանը քիլիսէսինտէն օլարադ, 1875 փետրվար 9 տա 54 ազա իլէ թէշքիլ օլունտու։ Մէղքիւր թարիխտէն 1876 սէնէսի նիհայէթինէտէք 29 ազա տահա պու քիլիսէյէ միւնզամմ օլուպ, շիմտի քեաֆֆէի ազանընն ատէտի 85է պալիզ օլմուշ տուր։ Կէչէն սէնէ տուա հաֆթասընտան սօնկրա պիր հաֆթա պաշտան պաշա հէր ախշամ վազ վէրիլտի։ Պու տուա վէ վազլարընն խայրը սէմէրէսի փազար ախշամընտա օլան պիր տուա ճէմիյէթինտէ միշահէտ օլունտու։ Հազըրուն իւզէրինտէ պիր ազախպ թէէսիրաթ հիսս օլունտու վէ նիչէլէր այազա գալգարագ կիւնահլարընը իթիրաֆ իլէ հէրարէթլի տուալար արզ էյլէտիլէր։ Հազըրունտան պազըլար, «Պու քիլիսէտէ պէօյլէ խօշ վէ միւէսսիր պիր տուա ճէմիյէթի կէօրմէտիք» տէտիլէր։

Ամիտէքի ճէտվէլ պու քիլիսէնին 1876 սէնէսի բափօրթօսունուն խիւլասասը տըր։

Միլլէթ տէֆթէրինտէ մուգայէտ Փրօթէսթանթլար	230
Էրքէքլէր	114
Օգուսմադ պիլէնլէր	100
Սէնէ զարֆընտա ճէմաաթա միւնզամմ օլանլար	13
Ճէմաաթտան ըիւճու էտէնլէր	5
Քիլիսէ ազասը	85
Էրքէք ազասը	46
Սէնէ զարֆընտա քիլիսէյէ միւնզամմ օլանլար	21
Քիլիսէ ազալըղընտան միւնգաթի օլան	1
Վազա կէլէնլէրին վասաթ սայըսը	140
Կիրակի մէքթէպլինէ կէլէնլէրին վասաթ սայըսը	146
Մէքթէպլէր, Մարաշտա տէօրթ քիլիսէյինին պիրլիքտէ օլարադ,	9
Քեաֆֆէի շայիրտան	418
Օղլանլար	214
ԸՐԸ	
Կիրակի մէքթէպլինտէն օլան իրատ	5,735
Ֆուգարա սանտըղընտան	107
Ա.յպաշը սանտըղընտան	323
Վախզէ վէրիլէն մաաշ	4,650
Մէքթէպլէրէ	570
Ֆուգարայա	107
Զէյթունա Ինճիլ վազը իչիւն	515
Մասրաֆընն եէքիւնիւ	6,165
Իրատըն եէքիւնիւ	6,165

* * *

Մարաշ, յունվ. 9, 1877

ՄԱՐԱՇ ԿԻՆՃԼԷՐԻՆԻՆ ԲՐԻՍԹԻՅԱՆ ՈՒԽՈՒՎՎԷԹԻ

Կէչէն սէնէնին նոյեմբեր իքիսինտէ վէրշէմպէ ախշամը Ուխուվվէթին իլք սէնէվի զկնէթի իճրա օլունտու։ Ուխուվվէթին հալա այրը պիր մահալի օլմատըղընտան զկնէթ Տիվանը քիլիսէսինտէ իճրա օլունտու, վէ օրատա Ուխուվվէթ ազասընտան մատա գարը վէ էրքէք պէշ եիւզ քիչի գատար հաղըր իտի։ Ուխուվվէթին մագսէտի կէնճլէրին բուհանի վէ ազլի վէ ախլագի խուսուսլարտա իլէրլէմէսինէ սայ ու զայրէթ էթմէքտէն իպարէթ օլուսլ, զկնէթ տախի պու մագսէտի իմա էյլէմէք իւզրէ պաշըճա իչ գըսմտան իպարէթ ի։ Էվվէլա, Ուխուվվէթին պիր դաչ ազասը թարաֆընտան «Գապալըգ վէ ճէհաէթ» իւզէրինէ պիր միւքեալէմէ իճրա օլունտու։ Հազըրուն պիր թարաֆտան միւքեալէմէտէ սէյլէնիլէն թօհաֆ սէօզլէրէ վէ նագլէյէթլէրէ կիւլմէքտէ, տիկէր թարաֆտան տախի պաղը ատաթը պէկլէտիյէլէրինի թագվիհ էթմէքտէ իտիլէր։

Սանկէն, պիր նութգ իրատ օլունուպ, իլմին մէտէնի ախնեայա նէ պէյիւք խըզմէթլէր էթմիչ օլտուզունտան պահս օլունտու, վէ ինսանընն վիճուտինէ եէմէք վէ իչմէք նէ գատար լազըմ իսէ ագլ ու ֆիքր իչիւն տախի իլմ օլ գատար լազըմ պիր նաֆագա օլտուզու կէօսթէրիլիպ, պարի միւսթագպէլիմիզին սէլամէթ վէ սաաատէթի իչիւն իլմ ու մարիֆէթ թահսիլինէ սայ ու ղայրէթ էթմէսիպ պաղընտա կիւզէլ թէշվիգաթ վէրիլտի։

Սալիսէն, «Ինճիլ Ալլահընն գուվվէթի տիր» էսասը իւզէրինէ վազ եօլլու պիր նութգ իրատ օլունտու։ Ինճիլին գուվվէթի օլմազսա, սակը հէր նէվ գուվվէթին զաիֆլիք տէմէք օլտուղու, վէ Ինճիլին մէտէնիյէթ վէ իլմէ թէմէլ թաշը օլմասը կէրէք խոկի իզահ վէ սէյան գալընտը։ Զէյնէթտէ հաղընը օլանլարընն սիմալարընտա պիր շաղլըգ էսէրի միւշահէտ օլունմագտա խոկ։ Մէղքիւր շաղլըգ էսէրի վագտ միւքեալէմէ վէ նութգլարընն սէմէրէսի խոկ տէ, գալալէրտէ Ուխուվվէթէ տօղրու հիսս օլունան մուհասալէթ վէ օնուն իլէրլէմէսի իչիւն հուսուլէ կէլէն արզու վէ իմիտ տախի շիւալէհէսիզ հաղըրունուն սիմալարընա աքս պիրլէ մէղքիւր շաղլըղը թէզելտա էթմէքտէ խոկ։

Եէնի սէնէնին իլք կիւնիւ ախշամընտա տախի Ուխուվվէթին պիր մէսէրրէթ մէճլիսի օլտու։ Պու մէճլիստէ էվվէլա մուխթէլիֆ մատտէլէր իւզէրինէ գօնուշուլտու, մուախխարէն շիրքէթին թէրբագելինէ պախս օլաճագ պիր դաչ խուսուսլարը կէօսթէրմէք իւզրէ ադամմէ թէտարիք դըլընընը նագլէյէթլէր գրաաթը իլէ պէրաբէր, պիր գաչ եէնի իլահիլէր թէրէնիւմ օլունտու։ Պու մէճլիստէ Ուխուվվէթ ազասընին սայըսը, Ուխուվվէթին թէչքիլի էսնասընտա մէվճուտ օլան ազասընն սայըսընընն թամ իքի պուչուգ միպլի խոկ։

Փրօթէսթանթ ճէմաաթլարընտա պուլունան սակը կէնճլէր տախի Ուխուվվէթիմիզէ ազա եազըլարագ չիմտի մէվճուտ օլան ազանընն սայըսընը տահա գյատէ արթըրաճազընա իւմիտ վար տըր։

Մ. Կ. Բ. Ո. թարաֆընտան
Ս. ԼԵՒՈՆԵԱՆ

Մարաշ, յունվ. 8, 1877

ԱՀՏԸ ՃԷՏԻՏԻՆ ԱՀՏԸ ԱԹԻԳ ԻԼԷ ՊԻՐԼԻՅԻ

Ահտը ճէտիտ իլէ Ահտը աթիգին պիրլիկի տէմէքլէ իքիսինին տախի միւէլլիֆլէրի հէման պէր Ալլահդան, պէր Բուհդան միւհթէտտա օլարադ քիթապլարընը թահրիր էյլէտիլէր տէմէք խոթէրիզ։ Իֆատէմիզին թաստիգինէ իքի թիւրլիւ խսլաթ պասթ ու պէյան էտէճէյիզ։ Էվվէլա, պօլայընդան, եանի մէղքիւր իքի քիթապլարընն պիրլիկի միւհթէտէլ, սանկէն, պօղրուսդան պօղրուսյա, եանի օնլարընն պիրլիկի շիւալէհէտէն միւսթաղնի օլտուզունու կէօսթէրէն իսպաթլար տըր։

Տօլայընտան օլան խսպաթլար

Էվվէլա, իչպու իքի քիթապլարընն միւէլլիֆլէրի պիր ճինս վէ պիր դանտան խոկլէր։

Ահտը աթիգին միւէլլիֆլէրի Իսրահիմ նէսլինտէն, եանի պէնի Իսրայէլ միլլէթինտէն օլտուզլարը, վէ միլէլի սակրէ մկանէսինտէ տախի Ալլահընն հագգ փէյղամբէրլերի պուլունմուշ օլտուզու մալիւմիւմիզ տիր։ Վագա պէնի Իսրայէլտէն օլմայան միլէլի սակրէտտէ Ալլահընն փէյղամպէրլերի պուլունմասը միւմքիւնսիւզ տէյիլ խոկ։ Յոք պէնի Իսրայէլտէն տէյիլ խոկ տէ, փէյղամպէր խոկ, Բաղատամ տախի փութփէրէսթ վէ սիհրպազ իքէն, պիր տէֆա Ալլահընն բուհու իլէ փէյղամպէրլիք էյլէսի։ Յոգարթ Իսրահիմտէն սօնկրա ալէսսէվիյէ Ալլահընն փէյղամպէրլերի եախսօ Քիւթիւպի մուգատտէսէ միւէլլիֆլէրի անճագ պէնի Իսրայէլ միլլէթինտէ զուհուր էթտիլէր։ Ահտը ճէտիտտէ զիքր օլունան միւէլլիֆլէր եախսօ նիւպուվվէթ իտտիասընտա պուլունանլար հէման պէնի Իսրայէլտէն, Իսրահիմ զիւրիյէթինտէն խոկլէր։ Էյէր պունլար Եունանի, Ռօմալը, Արաբ եախսօ սակը պիր միլէթտէն օլսա խոկլէր, օնլարընն նիւպուվվէթի միւմքիւնսիւզ տէյիլ խսէ տէ, միւհթէտէլ օլմազ խոկ։

Սանկէն, մէղքիւր իքի քիթապլարընն միւէլլիֆլէրի եալընըզ հէմճինս տէյիլ, հէմմէզհէպ տախի խոկլէր։

Ահտը աթիգին ճիւմլէ միւէլլիֆլէրի վէ էնպիասը Ալլահ թէալանընն գուլլարը վէ էֆքեարը միւսթաղիմ վէ իպատէթի խալիսէ սահիպլէրի օլուպ, քէնտի զէմանլարընտա հիւքիւմէթ սիւրէն միւթէրէսթ էֆքեարը պաթըլէսինտէն արի քիմսէլէր խոկ։ Քէզալիք Յիսուս վէ օնուն ըէսուլլարը, Հագգ թէալանընն գուլլարը, էհլի թագվա վէ օլ տսրատ հիւքմ էտէն պիր նէվ տինսիպլիքտէն (Սատուղլիք) վէ գօնշուլարը օլան միւթիէրէսթ թաիֆէլէրին էֆքեարը պաթըլէսինտէն պէրի քիմսէլէր խոկ։ Ինճիլ միւէլլիֆլէրինտէն Ղուկաս, Յոք վէ Բաղատամ կիսպի, Իսրայէլ միլլէթինտէն տէյիլ խոկ խսէ տէ, ըէֆիդլէրի միսիլի տինի հագիգատէ խոկ։

Սալիսէն, մէղքիւր իքի քիթապլարընն միւէլլիֆլէրինին ախլագ ու մէշրէպլէրի տախի պիր խոկ։

Էֆէնտիմիզին էօմրը սաատէթինին հիքեայէսինտէն տէօրթ միւպէյյէրի վէ Մովսէսի անճագ պիր միւվէրրիխ կիպի թութարագ էվսաֆը զաթիյէլէրինի մուխթասարէն թէֆթիշ վէ մուգայէսէ էտէլիմ։ Մովսէսին, պիր միւվէրրիխի միւսթաղիմ եագըշըրը վէճհ իլզրէ, հէմ նագլէյէթլէրինտէ տօղրու վէ ատիլ վէ էմրաը նէֆսանիյէտէն արի պիր միւվէրրիխ խոկի քէնտի թահրիրաթընտա աշիքեարէն կէօրինիւր։ Մովսէս էֆատատըմզընն իրթիտատընը նագլ էտէր իքէն, օնլարընն գապահաթընը պիր վէճհ իլէ թախֆիֆ էթմէյիպ, վագասը օլտուզու կիպի պիթարաֆանէ նագլ էտէր։ Թուֆանտան էվվէլ ճինսի ինսանընն նէ գատար կիւնահա զարգ օլուսլ, նիճէ զազասը իլահիյէ տիչար օլտուգլարընը ազըր թասվիրլէր իլէ սիլտիրիր։ Իսրահիմ, Իսհագ վէ Եագօպ վէ օղուլլարընն գուսուր վէ կիւնահլարընը քէթմ էթմէյէրէք պիրա միւսատէ նագլ էտէր։ Պէնի Իսրայէլ Մըսըրտա իգամէթ էթտիքլէրի հէնկամտա Ֆիրաօն վէ գավմը թարաֆընտան չու գատար թէկատտի չէքմիշլէր իքէն, Մովսէս հիչ պիր վագթի տիւշմէնէ դարը ատատվէթ վէ խըրս իլէ պիր լիսան իսթիմալ էթմէյիպ, պէր աքս Իսրայէլ Ֆանանտա իքէն Մըսըրլըլարա ռիսայէթ վէ իքրամ էթսինլէր տէյիս էմր էտէր։ Ֆէնտիսի ախլագը հասէնէ սահիպի օլուսլ, Մըսըրլըլարը իլմինտէ թալիմ օլունմուշ իքէն պունլարը զիքր էթմէյիպ պէր աքս քէնտինին զաաֆ վէ գուսուրլարընը թահրիր էտէր։

Հէման Ինճիլին մուհարրիրլէրինտէ տախի Մովսէսին ախլագ ու մէշրէպլի միւշահէտ օլունուր։ Կէրէք քէնտիլէրին վէ կէրէք շէրիքլէրի օլան սակը բէսուլլէրին ինթիխապլարը, եախսօ Յիսուսատան տավէթ օլունտուգլարը վագթի նէ մէրթէպէտէ ատէմ օլտուգլարընը, եանի օգուսմամըշ վէ պայազը քիմսէլէր, քիմի կէօմրիւքճիւ, քիմի պալըգճը վէ Մէսիա հագգընտա էֆքեարը տիւնեավիյէյէ զահիպ օլուսլ օնատան թազիր օլունտուգլարընը, քէմալը հիճապ իլէ նագլ էտէրլէր։ Պետրոսուն Յիսուսու ինքեար էյլէտիյինի պիթիթաֆսիլ, լաքին թէվրէսինի մուխթասարէն վասֆ էտէրլէր։ Յիսուսուն Իպնուլլահ վէ Խէլաքեար խոկինի թէքիտ էտէր իքէն օնուն կիւնահատան մատտա ինանմի զարիֆլիք վէ թէճրիպէլէրէ միսալ թէլա վէ Եէհուսի դավմընտան էնվալ հագարէթ վէ խաչընն ըիսվայ էօլիսմիանէ տիւշար օլտուղունու զիքր էտէրլէր։ Վէ պու ֆէնալըգլարը էտէն Եէհուսիլէր ատէյհինտէ իսէ հիչ պիր քին վէ զարագ թասվիրլէրի խոթիմալ էթմէյիպ, պէրաքս օնլարը ամբյարագ քեաֆֆէսինի թէվպէյէ տավէթ էտէրլէր։

Իչպու խսպաթլար այրը այրը ալընտըգլարը հալտէ զահիֆ կիպի կէօրիւնիւր իսէ տէ, իչիւնիւ պիրլիքտէ ալըպ սիւշիւնիւր իսէք, հագիգաթէն շու իքի քիթապընն միւէլլիֆլէրինին եախսօ էնալիսընն պիրլիյի էհրիմալ, պէտի էէ+ էհրիմալ կէօրիւնիւր։

(Պաէէթ սօնկրա)

Ս. ԹԷՐԶԻՆԵԱՆ

Մարաշ, 1876

ՓՕԼԻԹԻԳԱ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Բուսի փետ. 1, վէ Ալաֆր. փետր. 13, 1877

ՄԻՏՀԱԹ ՓԱՇԱՆԸՆ ԱԶԼԻ

Կէչէն հաֆթա ղազէթամըզ թապ օլունաճաղը սրբատա Իսթանպօլուն պիւթիւն էհալիսի Միտհաթ փաշանըն ազլինին սէպէպինի աննամադ իշլուն պէօյիւք պիր թէլաշա տիւշմիւշ իտի։ Միտհաթ փաշա Զաթը հազրէթի շահանէնին սաղ պաղուսու վէ էհալինին հուգուգունուն համիսի սայըլմըշ օլտուղունտան հէր քէս փաշայի միւշարիէյէին ազլինի իշիթիքատ հայրէթտէ գալը։

Պու վագտա իւզէրինէ պինլէրճէ թէվաթուր շույու պուլմուշ տուր։ Մէսէլա, Միտհաթ փաշա Զաթը հազրէթի շահանէյի խալլ էթմէք իշլուն սուի գաստ թէրթիպ էթմէքտէ իտի, չօգ բազը գուլլանտըգը իշլուն իմրաի մէմուրլյէթէ մուգթէտիր տէյիլ իտի, գօմիւնիսթ էֆքեարընտա օլուսգ Թիւրքիատա պիր ճիւմհուրիյէթ իհտաս էթմէք նիյէթինտէ իտի, քէօր քէօրունա մուհարէպէ էթմէյէ իսրար էտէյօր իտի, եախօտ էհալինին էֆքեարընը պիր շէյ եէրինէ գօմայարաղ մուհարէպէ էթմէք իսթէմէյօր իտի վէ ղայրիհում եօլլու չօգ շէյլէր սէպէյնմէքտէ իտի։ Հիւքիւմէթի սէնիյէ պու թէվթուրլարը էօնիւնիւ ալմաղ իշլուն բէսմի պիր պէյաննամէ նէշր էտիր, Միտհաթ փաշանըն գանունը էսասէյէ գարշը հարէքէթտէ պուլունմադա մէյլ էթտիյի վէ Զաթը հազրէթի շահանէնին քէնտի բիպասը իլէ թէրք էյլէտիյի ուսուլը իսթիսլատտը էլէ կէչիրմէյէ չալըշըրգը իշլուն մէմալիքի մահրուսէտէն թէպիտ օլունտուղունու պէյան էթտի։

Բիվայէթ նազարէն, Միտհաթ փաշա ազլ օլունմազտան էվվէլ պիր գաչ կիւն սերբայի հիւմայունա կիթմէմիշ իտի։ Վիւքէլատան պիրի փաղար էրթէսի սապահ պիրլիքտէ սէրբայա կիթմէք իշլուն Միտհաթ փաշա իլէ սէօղ էթմիշ օլուպ, մուայյէն սաաթտա Միտհաթ փաշանընը գօնաղընա կիտիպ, օնուն սէրբայա կիթմիշ օլտուղունու թէճաճիւպլէ իշիթտի։ Զաթը միշարիլէյհ սէրբայա կիտիպ, օրատա Միտհաթ փաշանընը ազլ օլունտուղունու, վէ վափորը մախսուս իլէ մէմալիքի մահրուսէտէն տիշարը կէօնտէրիլտիկինի իշիտինճէ տահա զիյատէ թէճաճիւպ էթտի։ Սէօյլէնտիկինէ նազարէն, Միտհաթ փաշայա գօնաղընատան խթէտիյի էշեայը պէրաբեր ալմաղա բուխսատ վէրիլտի, վէ եանընա իքի եավէր իլէ պիր գաչ իսբզմէթճի դաթըլը։

Լէվանթ Հէրալտ եազմըշ խտիքի Միտհաթ փաշանընը ազլ օլտուղու կիւն սապահլայը վիւքէլա Միտհաթ փաշանընը ինֆիսալինէ դարար վէրմէք իշլուն մէճլիս էթմիշ իտի։ Ֆագաթ ինֆիսալինէ դարար վէրմէք իշլուն մէճլիս էթմիշ իտի։ Ֆագաթ ինֆիսատա շայան մէնպատան վէրիլէն խաղերլերէ նազարէն պու իշտէ վիւքէլանընը միւտախէլէսի օլմայըլը, անճադ Զաթը հազրէթի շահանէ Միտհաթ փաշանընը մէմալիքատէն թէպիտինէ իրատէ պույուրմուշ տուր։

ԽԱԹԹԸ ՀԻՄԱՅՈՒՆ

Կէչէն փաղար էրթէսի ախշամ պիր խաթթը հիւմայուն գրատթ օլունուպ, էտհէմ փաշա սատրազամ, ճէվտէթ փաշա տախիլիյէ նազըրը, սաղըգ Իսթանպօլ շէհիր էմինի Դատրի փաշա շուրան տէվլէթ ըէիսի, սաղըգ Էտիրնէ վալիսի Ասիմ փաշա ահքեամը տաղիյէ նազըրը, Զամիշեան Յովհաննէս էֆէնտի Թիճարէթ վէ զիրաաթ նազըրը, սաղըգ Հալէպ վալիսի Խուրշիտ փաշա սատարէթ միւսթէշարը, Գօսթաքի պէյ Ատօսմէս տախիլիյէ միւսթէշարը վէ Սագըզեան Յովհաննէս էֆէնտի մէարիֆի ուսումիյէ միւսթէշարը նասպ օլունտուղար։ Թէղալիք խաթթը հիւմայունտա սաղըգ Փարիս սէֆիրի Սատրազ փաշա Թունա վալիսի, սաղըգ Հէրսէք վալիսի Ալի փաշա Էտիրնէ վալիսի, տէօրտիւնճիւ օրտուի հիւմայուն միւշիրի սաղըգ Սամիհ փաշա Կիրիտ վալիսի, Կիրիտ վալիսի սաղըգ Ահմէտ Մուխթար փաշա տէօրտիւնճիւ օրտուի հիւմայուն միւշիրի, Ահմէտ Վէֆիգ էֆէնտի մուվազգաթէն մէճլիսի մէպուսան բէյիսի վէ Հալէթ փաշա մէճլիսի սայն ազասը թային օլունմուշլար տըր։ Խաթթը հիւմայուն դայմագամ վէ միւթէսարրիֆլէրին էրսլասը լայագաթ վէ հայսիյէթտէն օլմալարընը, վէ դայմագամլարը վէ սակր մէմուրինին ինթիխապը իշլուն նազարէթ էթմէք իւզրէ սատարէթ միւսթէշարընընն թահթը բիյասթինտէ վէ սակր նազարէթ միւսթէշարլարընտան իպարէթ պիր զօմիսիօն թէշքիլինի, վէ ճիւմլէ մէմուրինին սուրէթի թամամ իլէ գանունը էսասինին իճրասընա վէ մէսալիհին հիւսնի ճէրեանընա սայ վէ միւպատէրէթ էյլէմէսինի էմր պույուրմուշ տուր։

ԷՖԵՌԵԱՐ ՍԷՐՊԷՍԹԻՅԷԹԻ

Լա Թիւրքի ղազէթասը Ֆար տիւ Պոսֆոր ղազէթասընը Միտհաթ փաշանընն ինֆիսալը իւզրինէ թէէսիւֆ պէյան էյլէտիյի իշլուն թագպիհ էթմիշ տիր։ Լա Թիւրքի Ֆար տիւ Պոսֆորուն պու հարէքէթինի ղազէթաճըլըգ վազիֆէսինէ մուղայիր սայմըշ իսէտ, խոտիասընտա եանընըմշ տըր։ Ահվալը սիյասէյէտէն պահս էտէն ղազէթաճըլարըն վազիֆէսի հէր կիւնիւն հավատիսաթընը նէշր իլէ օնլար իւզրինէ քէնտի միւթալէալարընը պէյան էթմէքտէն իպարէթ տիր։ Ֆար տիւ Պոսֆոր Միտհաթ փաշանընն ինֆիսալը իւզրինէ քէնտի միւթալէասընը պէյան էտիպ, պէօյէ պիր վագըթտա թէպէտտիւլի սատարէթ ուղուրսուզ տուր, Էվրօփա Թիւրքիատա պիր վիւքէլա հէյէթինին ուզուն վագըթ մէմուրիյէթտէ գալմասը միւմքինմուզ տիր զանն էտէմէք, վէ ճէնէրալ Իկնաթիէֆ պու ինֆիսալը խապէրինի իշիտինճէ չօգ սէվինէճէք տէմիշ տիր։ Կէրէք Ֆար տիւ Պոսֆորուն էֆքեարընտան օլան վէ կէրէք օլ էֆքեարա դարշը պուլունան պիր ատէմին Ֆար տիւ Պոսֆորուն միւթալէասընը նասլճա տըր տէմէյէ հագդը եօգ տուր։ Ֆար տիւ Պոսֆոր անճադ տէմէք իսթէր քի «Աթ իլէ ըմնագտան կէչինէր սու իշինտէ իքէն ամէլարընը թրանիա էթմէմէլի տիրլեր։»

Ալլահ միլեօնլարճա սատէմ եարաթմըշ տըր, Ֆագաթ պու ատէմլերին իշինտէ իքի ատէմ եօգ տուր քի հէման այնի սիմատա օլունլար։ Ատէմլերին ֆիքրլերի տախի պիթիւն պիթիւնէ պիրիպիրինէ պէնզէյէմէզ էֆքեար իսթիլաֆը միւզաքէրէյէ եօլ աչար, սերպէսթ միւզաքէրէ տախի ֆիքրլերի աչարադ էհալիյի թէրպիյէ էտէր։ Եէնի մաթպուաթ նիզամնամէսի միւզաքէրէնին հատտընը թային էտէրէք սէրպէսթ միւզաքէրէ իշլուն ղազէթալարա միւսատէ էթմէքտէ տիր։ Էֆքեար սէրպէսթիյէթի ճիհէթի իլէ Լա Թիւրքինին Ֆար տիւ Պոսֆորուն էֆքեարընա մուվաֆագաթ էթմէմէյէ հագդը վար տըր, Ֆագաթ Ֆար տիւ Պոսֆոր վէ պաշգա ղազէթալար անճադ քէնտի կիսլի տիւշունտիւքլէրի հալտէ վազիֆէլէրինի իճրա էթմէշ օլուրլար տէյիւ խոտա էթմէյէ Լա Թիւրքինին հագդը եօգ տուր։ Փափանընն խոտասը պու տուր, վէ հէր նէրէտէ պու խոտա գուվվէթ պուլուրսա օրատա մաթպուաթ էհալինին թէրպիյէսինէ խըզմէթ էթմէքտէն տուր օլուր։

ՏԱԽԻԼԻՑ

Սատրազամ հազրէթլերի վալիլերէ խիթապէն ումումի պիր թահրիրատ իրսալ իլէ գանունի էսասինին հէր պիր մէմուր իւզրինէ եէնի վազիֆէլէր վաղ էթմէքտէ օլտուղունու պէյան, վէ էն պէօյիւք մէմուրլարտան պաշլայարադ էն քիւչիւք մէմուրլարա տէկին քեաֆիֆէսինին քէնտի վազիֆէլէրինին իճրասընա սայ վէ միւպատէրէթ էթմէլէրինի էմր էթմիշ տիր։

— Եագընլարտա Հալէպ վիլայէթինէ վալի նասպ օլունան Թունա վալիսի սաղըգ Բիֆաթ փաշա հազրէթլերինէ Գօսօվա վիլայէթի վալիլիկի, Գօսօվա վիլայէթինէ վալի նասպ օլունան Պէյրութ միւթէսարրիֆի սաղըգ Բեամիլ փաշա հազրէթլերինէ Հալէպ վիլայէթի վալիլիկի թէվճիհ պույրուլմուշ տուր։

— Թէսալոնիկի սատարէթտէն տօլայը պիր թագըմ քեսանընն ախաղ ու կիրիֆթ օլունտուղունա տաիր զուհուր էտէն հավտիսի թիւրքճէ ղազէթալար ճէրհ էտէյօրլար։

— Ասաքիրի մուավինէնին թէշքիլինէ տաիր պիր նիզամնամէ գալէմէ ալընմըշ օլուսպ, մէճլիսի ումումի ահքեամընճա ասաքիրի մուավինէ Միւսլիմ վէ ղայրի Միւսլիմ կէօնիլլիւլերէտէն թէշքիլ օլունուպ, նիզամը սուրէթտէ թալիմ օլունաճագլար վէ էննամ մուհարէպէտէ ասաքիրի նիզամիյէ իլէ պիրլէշճէքլէր։

— Ճիւմա էրթէսի կիւնիւ իւչ զըրհը սէֆինէ պուրատան վարնայա սէֆիզթապուր ասքէր կէօթիւրտիւլէր։

— Սըրպիա վէ Գարատաղ իլէ սուլհ միւքեալէմաթը իճրա օլունույօրլար։ Հիւքիւմէթի սէնիյէ Սըրպիատան նէ հարպ թազմինաթը, նէ տախի Սըրպիսթան գալէլերինին հէտմինի, անճադ պիր միւտտէթ իշլուն Սըրպիանընն Թիւրքիայա գարշը հարէքէաթը խասիմանէտէ պուլունմայաճաղընա տաիր թէէմինաթ վէրմէսինի թալէպ էթմէքտէ տիր։ Սէօյլէնտիկինէ կէօրէ ինկիլթէրրա վէ Ավսթրիա Սըրպիատան թէէմինաթ ալմաղ իշլուն իսրար էթմէմէսինէ տաիր Թիւրքիայա նասիհաթ վէրմիշլէր տիր, չիւնքի Սըրպիա պու մուհարէպէտէ միւզահիլ օլտուղունտան հիչ տէյիլ իսէ պիր գաչ սէնէ հարէքէթ էթմէյէ թագաթը եօգ տուր։ Բիվայէթէ նազարէն, Գարատաղ իլէ միւքեալէմաթ օլ տէրէճէ իլէրի վարարըրլըմը տըր քի Կոստանդ փաշա եագընլարտա Գարատաղլըլարընն մէմուրու իլէ ագտը միւսլէհա իշլուն միւզաքէրէ էտէճէք տիր։ Պու միւզաքէրէ իշգօտարատա վուգու պուլաճագ տըր։

— Բումանիա հիւքիւմէթի Բումանիայը կէրէք Բուսիանընն վէ կէրէք Թիւրքիանընն թէճավուզաթընա գարշը մուհաֆաղա էթմէլէրինի Էվրօփա տէվլէթլերինտէն թալէպ էթմիշ օլտուղու թէվաթուրէն սէօյլէնիյօր։

Փետ. 8 թարիխի իլէ Պուքրէշտէն ալընան պիր թէլէկրաֆընն պէյանընա նազարէն, մուհարէպէյէ թախսիս օլունան մէպլաղընն թէնզիլ իլէ Բումանիա պիւճէսինին սըրասընա գօնուլմասը թէքլիֆ օլունմուշ տուր։ Էյէր պու թէքլիֆ գապուլ օլունուրսա, Բումանիանընն պու սէնէ մուհարէպէ էթմէյէճէյինէ տէլիլ սայըլաճագ տըր։

— Պասիրէթին պէյանընա նազարէն, Սիրիա էհալիսի հարպ իշլուն ֆէվզ էլատէ պիր սուրէթտէ հէյէճանա կէլմիշ օլուպ, եագընլարտա օրանընն քեաֆիֆէլի Իսլամ էհալիսի իշլերինի թէրք իլէ թալիմ էթմէյէ պաշլայաճագ տըր։

— Վաշինկթօնտա մուգիմ Ինկիլիզ սէֆիրի Սըր Լյուարա Թորընթօնուն Սըր Հէնրի Էլիօթուն եէրինէ Իսթանպօլ սէֆիրի նասպ օլունաճաղը սէօյլէնիյօր։

— Վանտան ալընան պիր մէքթուպատա խապէր վէրիլիյօր քի, յունվար իսթիտասընտա գարագօլլար սօգագտա ֆէնէրսիզ կէզմէքտէ օլան պիր մօլլայը թուրթուպ, սապահատէք գարագօլխանէյէ մահպուս էթտիլէր։ Մէրգուսմ մօլլա քէնտինէ նիզամը պօզմաղա միւսատէ օլունմատըգը իշլուն ղաղալա կէլիպ, մահպուս օլմասընա սէպէպ զանն էթտիյի պագը էրմէնի գարագօլլարընտան ինթիգամ ալմագ իսթէյօր իտի։ Վան էհալիսի մէգքիւր մէքթուպատան եազըլըգը կիւնէտէք բահաթսըզ պիր հալտէ իտիլեր իսէտէ, Հասան փաշա հազրէթլերինին Վանա միւվասէլէթինտէն սոնկրա էմնիյէթին իտտէ էտէճէյինէ իւմիտվար իտիլեր։ Հասան փաշանընն Վանա միւվասէլէթինի թէլէկրաֆ խասէր վէրմիշ տիր։

ԽԱՐԻՃԻՑ

Ինկիլթէրրա փարլամէնթօսու մահը հալընն սէքիզինտէ իճթիմա էյլէտի։ Գրալիչա թարաֆընտան իրատ օլունան նութգատա Թիւրքիանընն զօնֆէրանս թէքլիֆթընը գաստուլ էթմէմէսի իւզէրինէ թէէսսիւֆ պէյան օլունմուշ տուր, ֆագաթ Պապը ալինին Սըրպիա վէ Գարատաղ իլէ ագտը միւսալէհա էտէճէյինէ իւմիտ կէօսթէրիլմիշ տիր, վէ տէնիլմիշ տիր քի գօնֆէրանս էվրօփանընն ինթիֆագընը մէյատանա չըգարմըշ տըր։

Լորտ Սալիսպիւրի փարլամէնթօնուն իճթիմանտէն էվվէլ Ինկիլթէրրայա միւվասէլէթ էյլէտի։ Փարլամէնթօ շարգ մէսէլէսինէ տաիր նէ մէսլէք ինթիխապ էտէճէյինի աննամադ իշլուն շիմտի հէր քէսին նազարը տիգգաթը փարլամէնթօ իւզէրինէ չէվրիլմիշ տիր։ Շիւպհէսիպ թէպէտտիւլի սատարէթին տախի փարլամէնթօնուն միւզաքէրաթը իւզէրինէ թէէսիրի օլաճագ տըր։

Փետ. 9 տա Ինկիլթէրրա փարլամէնթօսունտա Գրալիչանընն նութգու իւզէրինէ միւզաքէրէ օլունուպ, լորտ Տէրբի սուլհուն պիր ատէմին, եանի Զարընը ընկինտէն ասըլը օլտուղունու պէյան էթտի։ Սըր Սթաֆֆորտ Նորթգոթ Էվրօփա տէվլէթլերինին պիրլիքտէ հարէքէթ էտէճէյինէ իւմիտ պէյան էթտի, չիւնքի Բուսիա քէնտի պաշընա հարէքէթ էթտիյի հալտէ հագգընտա չիւպհէ օլունաճագ տըր։ Մարբիտը Հարթինկթօն Բուսիանընն Թիւրքիա իլէ եալընըզ միւքեալէմէ էթմէյէ պրաղըլմասը էֆքեարընա գարշը փրօթէսթօ էյլէտի։

— Հինտիստան գահթը էվվէլա զանն օլունանտան պէօյիւք տիւր։ Եիրմի եէտի միլիօն էհալի կէչինմէք իշլուն խանէյէ միւհթաճ օլաճագ տըր։ Պու գատար էհալիյէ անճադ հիւքիւմէթ եարաբմ էտէպիլիր։ Մէգքիւր էհալինին կէչինմէսի իշլուն հիւքիւմէթ թարաֆընտան սարֆ օլունաճագ մէպլաղ 6,000,000 լիրայա պալիզ օլաճագ տէյիւ թախմին օլունույօր։

— Ավսթրիա տէվլէթի Գարատաղա պիր խաքէլէ վէրիլմէսի Ավսթրիանընն մէնֆաաթընադարը օլտուղունու պէյան էթմիշտիր։

ՍՕՆ ԹԷԼԷԳՐԱՖ ԽԱԳԷՐԼԷՐԻ

Պրինտիպի, փետ. 11

Միտհաթ փաշա պուրսայա միւվասէլէթ էյլէտի։

Պէլկրատ, փետ 11

Սուլհուն շէրաիթի խիթիտախէսի հագգընտա իթթիֆագ հասըլ օլմուշ օլուպ, միւքեալէմաթը պաշա չըգարմագ իշլուն Մ. Գրիսթիչ Իսթանպօլա կիտէճէք տիր։

Նիւ-Եորք, փետ. 10

Գօմիսիօնը մախսուս դարար վէրան քի Ցլրիտտա էյալէթինին դուրալարը Մր. Հէյս թարաֆընտան սայըլմալը տըր։ Մր. Հէյսին ըլչա ինթիխապ օլունմասը շիւպհէսիպ կէօրիւնիյօր։

ՄԱԼԻՅԻ ՎԷ ԹԻԻՃԱՐԻՅԷ

Յունվ. 31 Փետր. 12, 1877

Էսհամը ումումիյէ 13. 20 | Բուս. սեմիր եօլ սեհմ 36-25

ԱԳՃԷ ՖԻԱԹԸ, լիրա Օսմ. 100 ղրշտան

Մէճիտիյէ	104	Փօլ	88 3/4
Գաիմէ	164	Նապօլէօն	87 1/4
Պագըր ագչէ	153	Լիրա Ինգլ.	109 3/4

Ամէրիգա միսիօնէրլէրի շիրքէթի Թարաֆընտան
Միւէլլիֆի ղազէթա Ճ. Ռ. Կրէն

ԻՍԹԱՆԲՈԼ
ՄԱԹԹԱՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
Զազմագճըլար Ցակոբեան խան, Նում. 12.